

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо уточнення розпорядників бюджетних коштів (реєстр. № 5181 від 23 вересня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 16 листопада 2016 року (протокол № 53) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо уточнення розпорядників бюджетних коштів (реєстр. № 5181 від 23 вересня 2016 року), поданий Президентом України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою закріплення правового статусу Верховного Суду, Вищої ради правосуддя та Державної судової адміністрації України як суб'єктів бюджетних правовідносин.

Для досягнення мети суб'єктом права законодавчої ініціативи пропонується внести зміни до Бюджетного кодексу України, якими запропоновано уточнити головних розпорядників бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України, шляхом його доповнення Верховним Судом Вищою радою правосуддя, Державною судовою адміністрацією України, а також закріпити гарантію щодо неможливості зменшення бюджетних призначень на утримання судів та інших органів і установ системи правосуддя без погодження з Вищою радою правосуддя. Крім того, пропонується удосконалити механізм взаємодії Кабінету Міністрів України із Вищою радою правосуддя в частині вирішення пріоритетних завдань фінансування судової влади та забезпечення її незалежності, подання проекту закону про Державний бюджет України по статтях, пов'язаних із забезпеченням функціонування судів і діяльності суддів, органів та установ системи правосуддя Вищій раді правосуддя, надання інформації щодо врахування пропозицій Вищої ради правосуддя до проекту закону про Державний бюджет України.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

За Основним Законом України незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України (частина перша статті 126).

Відповідно до статті 130 Конституції України держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів з урахуванням пропозицій Вищої ради правосуддя.

Законом України "Про судоустрій та статус суддів" визначено, що незалежність судді забезпечується окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом, належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді (пункти 7 та 8 частини п'ятої статті 48). При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України та законом гарантій незалежності судді (частина сьома статті 48). Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України (частина перша статті 146). Особливості підготовки і розгляду проекту закону про Державний бюджет України в частині фінансування судів, інших органів та установ у системі правосуддя визначаються законом (частина дев'ята статті 148).

Також варто зазначити, що питання належного фінансування судів і діяльності суддів, як однієї з конституційних гарантій їх незалежності неодноразово були предметом розгляду Конституційного Суду України.

Так, зокрема, Конституційний Суд України в Рішенні від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу), Рішенні від 11 березня 2010 року № 7-рп/2010 (справа про фінансове забезпечення діяльності судів) вказав, що закріплені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів як необхідні умови здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом мають бути реально забезпечені.

У Рішенні від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011 (щодо офіційного тлумачення поняття "щомісячне довічне грошове утримання", що міститься у підпункті "е" підпункту 165.1.1 пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України), Конституційний Суд України наголосив на неможливості звуження змісту та об'єму гарантій незалежності суддів.

Концептуально схожі правові позиції визначені в Рішеннях Конституційного Суду України від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 (справа про фінансування судів), від 20 березня 2002 року 5-рп/2002 (справа щодо

пільг, компенсацій і гарантій), від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання), від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007 (справа про гарантії незалежності суддів), від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008 (справа щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України).

Як зазначається у Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи "Незалежність, дієвість та роль суддів" від 13 жовтня 1994 року N(94)12, для створення відповідних умов праці, які дозволять суддям ефективно працювати, необхідно забезпечити те, щоб статус і винагорода суддів відповідали гідності їхньої професії та відповідальності, яку вони беруть на себе (пункт "b" Принципу III Рекомендації).

Згідно з пунктами 1 та 7 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року 40/32 та від 13 грудня 1985 року 40/146, незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється в конституції або законах держави. Усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів та дотримуватися її. Кожна держава-член повинна надавати відповідні засоби, які давали б змогу судовим органам належним чином виконувати свої функції.

Відповідно до положень пункту 1 частини другої статті 92 Конституції України виключно законами України встановлюються Державний бюджет України і бюджетна система України.

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України). З огляду на зазначене, законодавча ініціатива є предметом правового регулювання закону та узгоджується з Конституцією України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо уточнення розпорядників бюджетних коштів (реєстр. № 5181 від 23 вересня 2016 року), поданий Президентом України, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ